

Motion till riksdagen 2019/20:594

av **Jörgen Grubb m.fl. (SD)**

Förutsättningar för en grundskola i världsklass

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk offentlig grundskola ska få statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt övertagande av dysfunktionella skolor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad satsning på Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett läromedelsråd som bedömer och vid behov underkänner undermåliga läromedel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värderingsstyrd slöja ska förbjudas inom grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildning i hedersproblematik ska vara obligatorisk fortbildning för skolpersonal i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samverkan mellan skolan, föreningslivet och övriga civilsamhället samt att skolan ska ge elever en naturlig relation till äldre generationer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en plan för digitalisering i skolan och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nationella proven ska rättas externt och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra fördelning av arbetsuppgifter genom satsning på fler vuxna i skolan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell språkkravsmodell för pedagogisk skolpersonal och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklingsmöjligheter för lärare och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slopat karensavdrag för lärare och fritidspedagoger och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna landsbygdsskolorna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om studieskultursavskrivning för glesbygdslärare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Barn- och elevombudet bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav för friskoleetablering och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad roll för fritidshemslärare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka personaltätheten på fritidshemmen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter till läxhjälp inom fritidshemsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skolan utgör jämtes med familjen en av de viktigaste delarna för barns och ungdomars utveckling. Ett fungerande utbildningssystem med ordning, trygghet, god arbetsmiljö och höga förväntningar på eleverna är grundläggande förutsättningar för såväl elevernas kunskapsinhämtning som lärarnas och skolpersonalens arbetssituation. Skolan ska utgöra en positiv lärandemiljö där alla trivs och utvecklas. Problemen har på senare tid vuxit med försämrade arbetsmiljö, försämrade studiero, minskande trygghet, ökning av hot och våld samt ökande och oroväckande hög frånvaro. Detta åtgärdas genom att skärpa kraven på ordning, uppförande och övrigt som medverkar till en god arbetsmiljö.

Det finns en tydlig koppling mellan hur väl en skola fungerar och vilka resultat den levererar. Tyvärr är skolans nuvarande utveckling inte uppmuntrande. Svenska elevers resultat har försämrats drastiskt. Även om de senaste PISA-resultaten (kunskapsutvärderingen Programme for International Student Assessment), år 2015 visade en liten uppgång, så är den alltför låg. Kunskapsresultaten hos svenska elever ligger mycket lägre idag än i början av 1990-talet och dessutom lägre än hos elever i flertalet andra europeiska länder. Den negativa utvecklingen gör att den genomsnittliga kunskapsnivån sjunker, antalet elever med mycket bristfälliga kunskaper ökar samt antalet toppstudenter i Sverige blir färre. Skolans uppgift är att stödja och utveckla alla elever, vilket innefattar allt från resultatmässigt svagare elever till elever med redan höga resultat.

Den psykiska ohälsan bland elever har under de senare åren ökat. Situationen för lärarna är dessutom i vissa fall svår att hantera, med hög arbetsbelastning, stress samt hot och våld i skolmiljön.

Sedan flera år tillbaka befinner sig Sverige i en akut migrationskris, som varje år fyllt på systemet med elever som inte kan svenska, inte har kunskap om svenska värderingar och i många fall inte heller har de grundläggande övriga kunskaperna inom grundämnena i skolan som skolkamraterna införskaffat sig under skolgången i Sverige.

Svenska skolan har inte lyckats med att kompensera för dessa brister. De mycket låga skolresultaten som denna grupp generellt presterar, visar bristerna. Effekterna av migrationsvågen år 2015 syntes inte i den senaste PISA-mätningen men kommer att avspeglas i framtida mätningar, samtidigt som kommunernas ekonomi sätts under hård press. Ett statligt övertagande av huvudmannaskapet för grundskolan framstår som alltmer nödvändigt.

Skolinspektionen behöver ges ökade resurser för att utveckla sin verksamhet och sina kontrollsystem, för att säkerställa likvärdigheten i utbildningen, kontrollera att skolverksamheten bedrivs i enlighet med gällande styrdokument och att skolorna har en god arbetsmiljö. Inspektioner ska utföras oftare och upptäckta brister åtgärdas snabbare. Även arbetet med återkoppling och uppföljning behöver intensifieras.

Det behövs åtgärder för att stärka lärarens roll i klassrummet, för att få större jämlikhet i skolsystemet, för en god arbetsmiljö, studiero och trygghet. Skolan ska hjälpa elever genom att ställa krav på uppförande, närvaro och kunskap. Detta kompletteras med att öka resurserna till Skolinspektionen för att skolorna bättre ska kunna ta itu med brister

Staten som huvudman för skolan

1. Den svenska skolan är en nationell angelägenhet och utgör en omfattande del av den svenska välfärden. Grundskolan ska därför ha staten som huvudman så att alla skolor får mer enhetliga förutsättningar för sin verksamhet och för att hålla jämn och hög kvalitetsnivå. Det ger elever, rektorer, lärare och övrig skolpersonal mer likvärdiga förutsättningar och ökar möjligheterna för planering och genomförande av sin verksamhet. Det förbättrar även utgångspunkterna för kontroller, uppföljning och återkoppling samt kan även medverka till återupprättande av statusen för skolan i stort och för lärarprofessionen. Kommuner får också bättre översyn av sina skolverksamheter.

Sverigedemokraterna har drivit frågan om ett statligt huvudmannaskap för skolan under lång tid och beklagar att det ännu inte är infört. Regeringen har genom den så kallade januariöverenskommelsen beslutat att utreda ett så kallat ”återförstatligande” av skolan, men har inte varit enhällig. Det är även oklart vad ”förstatligandet” i så fall ska omfatta, när utredning ska ske och vad det resulterar i. Faktiska, tydliga åtgärder är istället det som behövs för att förbättra förutsättningarna i skolan.

Den svenska skolan kommunaliserades 1991 med decentralisering som syfte, men där staten fortfarande skulle ange de mål som skulle uppnås och utföra kontroller av måluppfyllelse. På 1990-talet infördes även nya läro- och kursplaner med målbeskrivningar men utan direktiv om vad undervisningen skulle innehålla eller hur den skulle gå till. Det fick utformas lokalt med stor spridning och skillnader i kvalitetsnivå som följd. Kommunaliseringen fick i själva verket katastrofala följder. Kontroller av måluppfyllelse fick till en början ett alldeles för litet utrymme. Inte förrän efter valet 2006 förstärktes Skolinspektionen. Detta på grund av att elevernas resultat under flera år i internationella kunskapsmätningar visat sig sjunka, liksom att variationer i kvalitet och resultat uppstått inom och mellan kommuner och skolor. Dessutom har detta byggts på med en ökad oreda med hot, våld, otrygghet, bristande studiero och på många skolor en oklar uppfattning om vad som gäller för upprätthållande av ordningen. Ovanpå detta har en allt för omfattande migration till Sverige skett, vilket medfört en alltför snabbt ökande elevkull i många skolor där

resurser inte funnits för att ta hand om skolans uppgifter i takt med förändringarna. Detta misslyckande har pågått under decennier utom kontroll för beslutsfattarna och medfört en stor splittring i skolan.

Den svenska skolans utveckling efter kommunaliseringen har inte varit tillfredställande. För att tackla dagens stora problem inom skolan måste staten ta över ansvaret som huvudman för de offentliga skolorna. För att få en likvärdig skola av hög kvalitet och klara de problem som dagens skola står inför, så behövs ett statligt huvudmannaskap med ett tydligt och enhetligt styre från statens myndigheter och politiker.

Statligt övertagande av dysfunktionella skolor

2. Innan det införts statligt huvudmannaskap för grundskolan så behöver ett statligt skolövertagande sättas in, i de fall skolor fungerar dåligt och inte lever upp till kraven i regler och riktlinjer som förmedlas i skolans styrdokument. Det finns skolor, främst i utsatta områden, som inte uppfyller minimikraven när det gäller trygghet och undervisning.

Skolinspektionen tog i januari 2019 över ansvaret för att styra upp den negativa situationen på en skola. Detta gällde en skola i Stockholmsområdet där problemen var allvarliga med kränkningar mellan elever, bristande studiero och att elever i behov av särskilt stöd inte erhållit detta. Liknande problematik har uppmärksammats i många andra fall, både i media och genom Skolinspektionen. I många fall handlar det om att elever blir frustrerade och utagerar, då lärare/skolledare gör gränsdragningar. Det förekommer att elever hotar lärare med kniv, glas och andra verktyg. Andra brister är hög ljudvolym och ”stök” i klassrummet, vilket försvårar studier och inläring. I samtliga fall där bristerna är stora, beror det på att krav och riktlinjer inte följs eller av olika skäl inte kan hanteras. Där behöver statligt ansvar tas för att reda upp situationen.

Ytterst ansvarig för den enskilda skolan och dess resultat är skolans rektor. Gott ledarskap är grunden för en god arbetsmiljö och en väl fungerande verksamhet. I Storbritannien har man precis som i Sverige haft problem med ett antal skolor. Där tog man tidigare fram ett koncept med så kallade Academy Schools. De skolor som omvandlades till Academy Schools, var skolor som under lång tid haft omfattande problem. Skolorna styrdes av statligt tillsatta rektorer som fått ett omfattande mandat för att kunna förändra skolorna från grunden. Detta är ett bra koncept eftersom ledarskapet är avgörande för hur en verksamhet fungerar.

Utökad satsning på Skolinspektionen

3. Missförhållanden och en försämrad arbetsmiljö i skolan med ökad otrygghet har vuxit under de senare åren, därför är behoven av ökade insatser stora. Grunden till problemen ska i första hand åtgärdas genom övriga förslag som framläggs av Sverigedemokraterna. Insatser behövs där både elever, lärare och övrig skolpersonal ges bättre förutsättningar.

Skolinspektionen har en viktig roll i att kontrollera att förhållandena är goda, insatser behöver öka. Skolinspektionens rutiner gällande kravställning, kontroller, planering och uppföljning av åtgärder och besök, behöver utvecklas och öka. Flera skolverksamheter behöver kontrolleras oftare än vad som görs idag. Kravställningen i alla led ska förtydligas. Ökade resurser behöver ges till Skolinspektionen.

Inför ett läromedelsråd

4. Ett läromedelsråd ska inrättas med syfte att garantera tillgänglighet till högkvalitativa, neutrala och faktabaserade skolläromedel. Det finns idag ett stort utbud av läromedel vilket är bra. Däremot förekommer i utbudet en ”spretighet” där kvalitetsnivån, neutraliteten och fakтамässigheten är varierande. Lärare är kompetenta att själva välja ut de läromedel de vill använda sig av i sin undervisning, vilket självklart ska vara det vanliga tillvägagångssättet. Däremot vittnar många lärare om betydande svårigheter att finna tid att själv bedöma vilka läromedel som håller tillräckligt hög kvalitet. Ett läromedelsråd bör inrättas bestående av profession, forskare och skolmyndigheter som granskar och kvalitetsmärker läromedel. Detta kommer att underlätta för lärarkåren och säkerställa att elever förmedlas läromedel av tillräckligt hög kvalitet. Lärarna avgör vilka läromedel de vill använda, men en absolut lägsta kvalitetsnivå ska ändå fastställas av staten. Problemet idag är att det förekommer läromedel som håller låg kvalitet. Det handlar antingen om att de innehåller för många faktafel, har en bristande pedagogisk struktur, är politiskt vinklade eller på andra sätt är uppenbart olämpliga och undermåliga. Det är viktigt att de läromedel som används i skolan är neutrala och fria från vinklade intressestyrda uppgifter.

Förbud mot värderingsstyrd slöja i grundskolan

5. Hederskultur är ett begrepp för kulturella mönster som begränsar personers rättigheter och frihet med hänvisning till familjens heder. I skolan kan hedersförtryck exempelvis göra sig gällande genom att flickor täcker hjässa, hår och hals med slöja. Detta med hänvisning till antingen sin egen, sin familjs kultur eller religiösa uppfattning. Problemet med den värderingsstyrda slöjan är att den innebär motsatsen till jämställdhet, eftersom den innebär förtryck mot det kvinnliga könet. I annat fall skulle även pojkar och män använda samma sorts slöja i samma syfte som flickor och kvinnor. I grundskolan strider denna beslöjning mot elevers rättigheter, mot svenska grundläggande värderingar och dessutom mot barnkonventionen.

I hederskultur är vikten av flickors och kvinnors kyskhet centralt, den utgör gränsen mellan heder och skam. Detta strider mot grunderna i det svenska samhället där jämställdhet och allas lika värde är centralt. Det hör inte hemma inom den svenska skolan där flickor är elever, inte objekt som behöver skylla sig för pojkars eller manlig skolpersonals blickar. Är det så att värderingsstyrd slöja även används utanför hederskultur så är det lika illa.

I skolan är eleverna barn, inte vuxna, eleverna har frihet inför och är jämlika med varandra, lärare och skolpersonal. Det är lärandet samt svenska grundläggande principer som ska gälla i den svenska skolan. Grundläggande principer är demokrati, jämlikhet och jämställdhet. Dessutom skyddas barn i Sverige genom barnkonventionen, vilken är ett rättsligt bindande internationellt avtal Sverige anslutit till och ska följa. Enligt konventionens § 2 har alla barn lika värde, samma rättigheter och får inte diskrimineras. Skolan ska enligt § 29 hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter. I skollagen 2010:800 hänvisas till diskrimineringslagen 2008:567. I diskrimineringslagen stadgas att diskriminering ska motverkas och att lika rättigheter och möjligheter ska främjas oavsett könstillhörighet. Värderingsstyrd könsbunden slöja med syfte att skylla just flickor och kvinnor står i strid med detta.

Det finns olika argument kring den värderingsstyrda slöjan som flickor och kvinnor bär. De uttalanden som innebär att flickor själva är positiva till att bära slöjan eller att "man måste få klä sig som man vill", spelar i sammanhanget grundskolan mindre roll än argumenten mot värderingsstyrd slöja. Värderingsstyrd täckande slöja signalerar i vilka fall som helst ett icke jämställt förhållningssätt. Den utgångspunkt som i många fall gäller och de många uttalandena om att beslöjning av flickor och kvinnor, handlar om att stadfästa kyskhet. Det visar tydligt att värderingsstyrd slöja inte hör hemma i den svenska skolan. Elever är barn med rätt till jämställdhet och frihet.

Obligatorisk utbildning om hedersproblematik för skolpersonal

6. Under senare år har hedersproblematiken i Sverige ökat i hög grad, framför allt i utsatta områden. Denna problematik kan i skolan innebära det som elever tar med sig från hemmiljön, där vissa familjer bär på en samhällssyn, familjesyn och en syn på individen som kommer i kraftig konflikt med de värderingar och den praxis som råder i vårt moderna samhälle. Detta kan till exempel gälla döttrars och söners val av partner och karriär. I skolan kan hedersförtryck göra sig gällande i trakasserier och förtryck mot flickor verbalt, men även i att flickor täcker huvud och hals med slöja då det är centralt i hederskultur med flickors och kvinnors kyskhet, vilket utgör gränsen mellan heder och skam. Detta strider mot grunderna i det svenska samhället där jämställdhet och allas lika värde är centralt.

För att lättare upptäcka och hjälpa skolelever som hamnar i en värderingskonflikt, är det nödvändigt att skolpersonalen har en adekvat utbildning på området. Syftet är också att svenska värderingar ska läras ut, det gäller de grundläggande principer som både samhälle och skola anammat sedan lång tid gällande jämlikhet, jämställdhet och demokrati. Det är de grundvalar våra lagar bygger på och det som skolans styrdokument lutar sig på. Utbildning i hedersproblematik ska ges som obligatorisk vidareutbildning för skolpersonal i utsatta områden.

Samverkan mellan skolan, föreningslivet, övriga civilsamhället samt motverkande av åldersklyftor

7. Den växande otryggheten, försämrade studiemiljön och problematiken med hederskultur som gör sig gällande i skolan, inverkar till segregation och behöver flera konkreta åtgärder. En positiv motvikt är samverkan, gemensamma uppbyggliga projekt och gränsöverskridande aktiviteter, vilka medverkar till ökad kunskapsuppbyggnad och identitetsuppbyggnad. Samverkansprojekt som Bunkefloprojektet var ett positivt exempel. Det var ett samverkansprojekt mellan skolan, idrottsföreningar och forskning inriktad på hälsa och fysisk aktivitet.

Bunkefloprojektet kan anammas med en utökning, där även representanter för det övriga civilsamhället deltar. Syftet är att elever ska få mer kontakt med samhällets olika aktörer, med olika typer av verksamheter och företag samt en tidig anknytning till samhället och yrkeslivet. Detta innebär även att olika åldersgrupper kan sammanföras och att generationsöverskridande möten främjas. Medverkande i samverkansprojekt kan vara idrottsföreningar, andra föreningar och organisationer. Med både föreningslivet och övriga civilsamhället delaktiga i skolans verksamhet kan eleverna få stimulans, verklighetsanknytning och en bättre grund för framtida yrkeskarriär.

Skolklasser kan med fördel besöka kommunverksamheter, företag och ideella verksamheter. Idrottsföreningar kan inbjudas till skolan för att de ska få delge sina idrotter och elever få möjlighet att prova på olika aktiviteter. Sådant kan läggas både inom undervisningen och som frivillig fritidsverksamhet.

Att främja generationsöverskridande möten är en viktig del i skolans utökade samverkan med samhället. I dagens samhälle, speciellt i urbaniserad miljö, har banden mellan generationerna tunnats ut och den naturliga relationen som barn förr i tiden hade med farmor eller morfar, har försvunnit. Sverigedemokraterna menar här att något mycket viktigt har försvunnit, vilket påverkar både socialiseringen och livskvaliteten. Ett sätt att i någon mån åtgärda detta, är att inrätta ett system där äldre personer besöker skolan och på rimliga villkor medverkar i skolan. Det innebär att den äldre generationen bjuds in till skolorna eller att klasser bjuds hem till någon morfars äldreboende. I vissa fall kan äldre personer även utgöra stödpersonal i skolan vilket skulle utgöra en värdefull resurs. Både de äldre skolengagerade personerna och eleverna vinner på detta.

Skolans digitalisering

8. Sverige och världen är sedan en lång tid tillbaka inne i en omställningsprocess med kraftigt ökande digitalisering. Detta är den kanske mest omfattande förändring som skett sedan industrialiseringens dagar. Hela samhället påverkas av denna process, så även skolan där digitaliseringen innebär nya möjligheter i undervisningen. Det är därför viktigt att skolan ges möjligheter att anpassas till den digitala utvecklingen. Likvärdiga system och verktyg behöver skapas för hela skolväsendet så att samtliga skolor får likvärdiga rutiner för hantering och utveckling. Att skapa en nationell plan för hur den nya digitala informationsteknologin ska nyttjas och effektivisera skolväsendet, är därför nödvändigt. Administrativa och kommunikativa verktyg ska utvecklas och erbjudas samtliga skolenheter, dels för att sänka kostnaderna för dessa verktyg, dels för att förenkla kommunikationen och säkerheten.

Regeringen beslutade 2017 att ta fram en nationell strategi för skolväsendets digitalisering där det noterades att målen var att ”det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt, digital kompetens ska gälla alla i skolväsendet, alla ska ha likvärdig tillgång och användning, det ska bedrivas forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter”. Fokus skulle även vara kostnadseffektivitet, samverkan, kompetensutveckling och stöd. SKL involverades för att realisera målen. Tidsplanen var att alla huvudmän skulle ges förutsättningar att nå målen senast år 2022.

SKL utvecklade och publicerade år 2019 en nationell handlingsplan vilken Sverigedemokraterna anser är mycket viktig. Där tas en lång rad faktorer upp som behöver åtgärdas innan regeringens strategi kan användas och målen uppnås. SKL påpekade att det är bråttom att sätta in åtgärder och att regeringen då ännu inte fattat beslut eller kommit vidare. Även Skolverket underströk behoven. Områden som noterades nödvändiga att utveckla var nationella standarder för informationsöverföring, vägledning och stöd för huvudmännen, samordning och digital infrastruktur. Dessa områden utgör grunden för ett enhetligt angreppssätt och system, vilket är själva tanken med en nationell plan.

Viktiga delar på it-området är även att digitala läromedel godkänns och erbjuds genom ett läromedelsråd på nationell nivå, att skolans resurser inom it utökas så att skolor kan anställa it-pedagoger och att ett system baserat på väl beprövade och

fungerande metoder införs. En valideringsgrupp, det vill säga ett digitalt råd, ska ta fram, implementera och utvärdera goda exempel och väl beprövade metoder som använts i flera sammanhang och visat sig fungera väl.

Extern rättning av nationella prov

9. Nationella digitala prov ska rättas externt för att förhindra glädjebetyg och för att alla ska få en likvärdig och rättvis bedömning. Som en del av januariöverenskommelsen har Skolverket det övergripande ansvaret för att de nationella proven digitaliseras och rättas centralt. Detta för att stärka likvärdigheten. Försöksverksamheten ska bedrivas 2018–2021. Införandet av digitala nationella prov ska ske successivt från 2022. Enligt Skolverket ska det även vara möjligt att rätta proven externt. Det behöver också finnas en fullständig handlingsplan för att säkerställa funktionaliteten och säkerheten.

Det är av vikt att det inte enbart är möjligt att rätta proven externt enligt det uppdrag regeringen levererat till Skolverket, utan att extern rättning av nationella prov ska göras. Extern rättning innebär stopp på betygsinflationen, rättvis hantering och medverkar till ökad rättssäkerhet.

Möjliggör fördelning av arbetsuppgifter

10. En ökad uppdelning av uppgifter och ansvar i skolan behöver göras och möjligheter till det behöver ges. Den svenska skolan har i många avseenden blivit mer otrygg de senaste decennierna även om bilden inte är entydig. Våld och hot har blivit vanligare på många skolor, särskilt i utsatta områden. Lärarnas arbetsmiljö har kraftigt försämrats. Samtidigt har deras arbetsbelastning ökat, främst på grund av ökad administration och ett ökat socialt ansvar för eleverna. Kunskapsperspektivet behöver återupprättas där lärare bedriver undervisning utan att behöva agera i flera olika roller som exempelvis rastvakt, administratör, it-support, socialt stöd med mera. Elever med särskilda behov behöver få det stöd som krävs och olika sakområden i skolan behöver fördelas på särskild profession. Lösningen är därför inte alla gånger att anställa flera lärare utan att istället avlasta lärare och att anställa utbildad administrativ personal, särskilt it-stöd, specialpedagoger och utökade resurser inom skolhälsovården i de fall det behövs.

Nationell språkravsmodell för pedagogisk skolpersonal

11. En nationell språkravsmodell i svenska ska skapas och certifiering införs för pedagogisk skolpersonal. Det är av största vikt att de vuxna som eleverna möter i skolan inte bara förstår språket, utan även kan tala god svenska och förmedla det svenska språket. Språket är den enskilt viktigaste faktorn för att elever med utländska föräldrar ska få en lyckad integration. Många barn och ungdomar, särskilt i utsatta områden, behöver grundläggande kunskaper inom det svenska språket för att ta sig ur det utanförskap som de i många fall annars riskerar att hamna i. Att behärska det svenska språket mycket väl, är en nödvändighet för att lyckas i samhället.

Socialstyrelsen behandlar ansökningar om legitimation i språklig behörighet till yrkeslegitimationer inom vissa yrken. På liknande sätt ska en myndighet besluta om språklig behörighet för pedagogisk skolpersonal och certifiering i svenska språket. Skolverket ska ges i uppdrag att samordna kompetenserna från de olika instanserna för

språktester som finns idag och att se till att ett enhetligt, nationellt standardiserat system för språktester och för certifiering skapas och implementeras.

Behörighetskrav med certifiering i svenska nivå C1 ska gälla för utbildning till lärare eller rektor, för all anställning av pedagogisk skolpersonal och anställning av rektor. Det lägsta kravet för annan skolpersonal med uppgifter inom skolan men som inte innebär delaktighet i undervisningen, ska vara certifiering i svenska B2-nivå.

Enligt Skolverket krävs att personer som har utländsk examen till förskollärare eller lärare som vill ha svensk lärarlegitimation, ska ha dokumenterat goda kunskaper i det svenska språket och uppfylla de nationella kraven inom kunskapsområden som är viktiga för lärar- och förskolläraryrket i Sverige. Goda kunskaper i svenska avser enligt Skolverket att kunskaperna ska motsvara det som krävs för högskolestudier i Sverige. Kravet ska istället vara en certifiering på nivå C1 så att svenskakompetensen motsvarar samma krav för alla som ska arbeta med undervisning. Samma krav ska ställas på de personer som har annat språk än svenska som modersmål och som studerat till och fått legitimation till lärare eller förskollärare och för rektorer vid studier i Sverige. För att bli legitimerad, ha anställning och behörighet att undervisa ska lärare vara C1-certifierade utan de undantag som idag tas upp i skollagen och av skolverket. Förordning 2011:326 om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och andra berörda styrdokument ska ändras enligt förslaget intentioner.

Utvecklingsmöjligheter för lärare

12. Läraryrket behöver bli mer attraktivt, där utveckling, samordning, mentorskap samt lönehöjning ska vara möjlig och där samtidigt tydliga krav ställs. Utbildning, utveckling, mentorskap och förhöjda elevresultat hos de elever man undervisar, ska krävas för lärarkarriärtjänster. Grundkraven för en lärartjänst där man sedan kan gå upp i nivå till en karriärtjänst, ska omfatta att man har lärarlegitimation och minst fyra års väl vitsordat undervisningsarbete inom skolan. Detta ska valideras centralt samt genom uppvisade goda resultat. Karriärtjänstmodellen ska vara dynamisk och kunna utvecklas successivt i flera steg genom olika karriärnivåer.

I Sverige finns idag ett par mer statiska karriärtjänstvarianter samt parallellt med det har många huvudmän utformat tjänster som innebär någon form av karriärsteg för lärare. Spridningen är stor och det finns alltså inte en enhetlig nationell modell för det svenska skolsystemet. Spridningen gör att läraryrket trots allt inte uppgraderas genom en karriärtjänstmodell. En enhetlig karriärmodell som Sverigedemokraterna föreslår, innebär däremot likvärdighet, jämförbara parametrar och att hela lärarkåren och skolsystemet skulle sträva mot samma mål, vilket är helt nödvändigt. Det som i hög grad saknas inom skolväsendet är just gemensamma mål på flera fronter.

Det finns karriärtjänster för lärare enligt regeringens reform från år 2013 som gäller förstelärare som är praktiktära, respektive lektorer som kräver examen på forskarnivå. Utöver det har ett riktat statsbidrag införts för möjlighet till att förstelärare och lektorer ska kunna få högre löner än kollegor. Det finns även ett särskilt statsbidrag för anställning av flera karriärtjänster i utanförskapsområden. En uppföljning av karriärtjänster i utanförskapsområden har visat att regeringens ambitioner med bidraget för dessa tjänster inte har infriats. Resultaten har alltså uteblivit.

Lärare ska ha möjlighet till regelbunden vidareutbildning för att öka sin kompetens. Vidareutbildningen ska vara kopplad till mentorskap i tjänst, karriärutveckling och

löneutveckling. Karriärutveckling ska även ske i samband med utfört mentorskap där läraren stöttar kollegor och bevisade förhöjda resultat i elevers skolarbete.

Enligt riksdagens utredningstjänsts rapport med diarienummer 2018:1725 pågår sedan några år i Norge försöksverksamhet med en karriärväg för lärare vilken innebär en lärarspecialistfunktion. Syften är att skickliga lärare ska ha goda utvecklingsmöjligheter, vilja fortsätta undervisa, stärka den kollegiala lärarprofessionen och utveckla skolan som lärande organisation. Detta kan delvis användas även i Sverige. Lärare med karriärtjänst bör ha en central roll i skolans utvecklingsarbete, hålla sig uppdaterade och på skolan förmedla aktuellt på skolutvecklingsområdet, inom forskning och ämnesdidaktik, ta initiativ till utvärderingar, arbetsplatsbaserad kompetensutveckling och kollegial vägledning. Den övervägande delen ska dock utgöras av undervisning samt mentorskap och uppgifter kopplade direkt till undervisning.

Slopat karensavdrag för lärare och fritidspedagoger

13. Lärare inom grundskolan och fritidspedagoger löper förhöjd risk att smittas av vanliga infektionssjukdomar på sin arbetsplats, jämfört med många andra yrkesgrupper. Detta beror självklart på den stora kontaktytan med unga elever som dessa yrkesgrupper dagligen utsätts för. I de allra flesta fall har lärare som får en vanlig förkylning smittats på sin arbetsplats. Att kräva att lärare och fritidspedagoger själva ska betala karensavdraget för en sjukskrivning de högst sannolikt erhållit genom sitt arbete är varken rimligt eller rättvist. Inte heller tjänar det till att höja lärarkårens eller fritidspedagogers status och attraktivitet.

Den första januari 2019 infördes det så kallade karensavdraget vilket ersatte den tidigare karensdagen. För karensavdraget gäller enligt Försäkringskassan att sjuklönen räknas ut för hela sjukperioden, fjorton dagar, från och med den första dag då arbetstagaren går miste om lön. Från sjuklönen görs sedan ett karensavdrag, vilket är helt oberoende av sjukfrånvarons längd. Avdraget är ett fast belopp.

Slopat karensavdrag möjliggör i större utsträckning att kunna stanna hemma och bli frisk. Karensavdraget bidrar till ökad hälsa, välmående och minskar eventuell stress hos personal som känner ansvar för och behov av att arbeta samtidigt som man inte är frisk. Då personal är sjukskriven vid sjukdom förhindras ökad smittspridning mellan personal och elever. Slopat karensavdrag innebär ett samhälleligt ansvarstagande och månande om personal och elever. Det innebär även en åtgärd som staten har ett direkt beslutsmandat över och som förbättrar situationen för lärarna. Det är en rättvis reform som bidrar till att höja läraryrkets attraktionskraft.

Värna landsbygdsskolorna

14. Det ska vara möjligt för små skolenheter anknutna till landsbygden att få stöd för att bevara skolverksamhet. Det finns ett stort värde i att bevara de mindre skolenheterna, det gäller inte minst på landsbygden. För att få ett fungerande samhälle i stort, krävs att det är möjligt att bo och verka även utanför större orter. Det finns forskningsresultat som visar att små skolor gynnar unga elevers utveckling av sociala och emotionella färdigheter, vilket är en grund för god kunskapsutveckling och för elevers

framtidutsikter. Av den orsaken är det viktigt att låta grundskolan bygga på småskalighet, där det är möjligt.

På senare år har det i USA uppstått en trend åt motsatt håll än den svenska urbaniseringen. Där har man tidigare provat storskalighet men i många fall återgått till mindre skolor i syfte att återfå närhet och samhörighet i skolan. Även i Norge och Finland har intresset för små skolor och glesbygders skolfrågor vuxit. Trots urbaniseringen i Sverige så bodde ändå 16 000 fler personer på landsbygden 2016 jämfört med år 2010, enligt SCB (Statistiska centralbyrån). Det finns både en pågående urbanisering, inflytt till städerna och en ruralisering, flytt ut på landsbygden. Det är även vanligt att människor bor ute på landsbygden, i mindre orter eller i förorter och pendlar därifrån till jobb. Likaså gäller för barnen till skolan då skola inte finns där de bor.

Trenden där mindre skolor läggs ned till förmån för större ska motverkas. Sverigedemokraterna ser med oro på att så många landsbygdsskolor har sviktande ekonomi och elevunderlag. Familjer tvingas ofta välja mellan att flytta eller sända sina barn flera mil bort till närmsta skola. Tyvärr kan en tillfällig svacka i elevunderlag tvinga en skola att stänga. Det leder till avflyttning av barnfamiljer, varefter sannolikheten att skolan kan öppna igen är låg. Ett särskilt stöd för landsbygdsskolor ska införas. Skolor med tillfälligt lågt elevunderlag ska under maximalt 3 år kunna ansöka om medel för att klara sådana perioder.

Studieskuldsskrivning för glesbygdslärare

15. Examinerade lärare som tar anställning i områden som av Jordbruksverket definieras som glesbygd ska få 15 procent av sin studieskuld avskriven varje år under den tid de arbetar som lärare i glesbygd. Maxtaget är en total studieskuld på 300 000 kronor. Detta syftar till att åtgärda lärarbristen i glesbygd, bevara, återskapa en levande landsbygd och i högre grad möjliggöra skolverksamhet i glesbygd.

Avskaffa Barn- och elevombudet

16. I flera fall har det visat sig att Barn- och elevombudet tagit ställning för elev som menat sig ha blivit kränkt då lärare eller rektor agerat för att upprätthålla ordningen, i enlighet med sitt läraruppdrag. Det har även förekommit att Barn- och elevombudet verkat för utdömmande av skadestånd till elev, i fall där Skolinspektionen gjort bedömningen att lärarens agerande följt skollagen. Detta är orimligt eftersom Barn- och elevombudet utgör en del av Skolinspektionen.

Barn- och elevombudet arbetar för att motverka kränkningar av barn och elever i skola och förskola. Tillsammans med Skolinspektionen övervakar Barn- och elevombudet delen av skollagen 2010:800 i sjätte kapitlet som gäller kränkande behandling. Enligt Skolinspektionen ska Barn- och elevombudet objektivt utreda anmälningar om kränkande behandling och besluta i inkomna ärenden, informera om skollagens krav på nolltolerans mot kränkningar i skolan, ge skolorna råd om hur lagen ska användas, samarbeta med andra myndigheter och ombudsmän, företräda barn eller elever i domstol.

Att Skolinspektionen och dess egna Barn- och elevombud i vissa fall bedömer ärenden helt olika innebär att myndigheten arbetar mot sig själv. Skolinspektionen har

en viktig roll och ska istället för Barn- och elevombudet, ges möjlighet att agera enhetligt.

Krav för friskoleetablering

17. Valfriheten i svensk skola ska värnas. Förslagen om vinstförbud i skolsektorn är därför negativt. Samtidigt finns en skyldighet för samhället att slå vakt om långsiktigheten och elevers rättssäkerhet i skolsektorn. En skola måste kunna garantera att de elever som antas till en utbildning också får fortsätta denna och inte lämnas vind för våg vid en eventuell konkurs.

Fristående skolor ska därför åläggas att ha en ekonomisk buffert som säkerhet för det fall skolan skulle komma på obestånd. Det ska då finnas medel att driva friskolan vidare tills dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan. Skolinspektionen ska godkänna denna buffert och tillse att inga vinster tas ut innan bufferten är säkrad.

För att motverka risken att oseriösa ägare startar eller tar över en friskola eller förskola måste en betydligt hårdare kontroll ske gällande både vandel och handel. Ekonomiska förutsättningar och att det inte är betydligt brottsbelastade personer som startar eller tar över en friskola ska kontrolleras. Alla kontroller är meningslösa om det enkelt går att anlita en så kallad målvakt, vilket alltså ska vara omöjligt med seriösa kontroller.

Det har även förekommit att friskolor startats och drivits med lån och bidrag från stater utanför Europa. Risken är mycket stor att sådan finansiering görs av politiska, religiösa eller strategiska skäl. Av säkerhetsskäl ska det av denna anledning införas ett förbud i skollagen mot att ombud, enskilda personer eller organisationer utanför Norden kan finansiera friskolor eller fristående förskolor. Undantag ska gälla internationella skolor, IB (International Baccalaureate) och skolor utomlands avsedda för svenska elever.

De religiösa friskolor som varit etablerade sedan lång tid i Sverige och som fungerar väl, ska kvarstå. Däremot behöver det införas ett tillfälligt stopp för nyetablering av religiösa friskolor tills dess att Skolinspektionen har fått rutin på konsekventa kontroller av dessa skolor. Detta i anledning av att en mängd missförhållanden uppdagats på ett flertal av dessa skolor. Det är uppenbart att en hårdare kontroll av dessa skolor behövs.

När friskolereformen genomfördes i början av 90-talet och utvecklingen mot en mängd friskolor tog fart, har en hel del religiösa friskolor sett dagens ljus. Enligt skollagen ska all undervisning ske ”icke-konfessionellt”. Däremot får övrig tid präglas av vissa religiösa inslag. Det står mycket tydligt i skolans styrdokument att alla skolor ska präglas av demokratiska och jämställda värderingar. Direkta avsteg från skolans styrdokument har avslöjats på vissa skolor. Skolinspektionen behöver därför skärpa tillsynen över religiösa friskolor betydligt, inte minst genom fler oanmälda besök.

Utökad roll för fritidshemslärare

18. Fritidshemmen spelar i dag en stor roll för elevernas sociala utveckling och introduktion till värdefulla fritidsaktiviteter. Dessutom spelar fritidshemmen ofta stor roll för barn som har det svårt på olika sätt. Detta är viktiga uppgifter i dagens skola, uppgifter som självklart inte går att mäta. Vi tror dock att rollen som lärare med

inriktning mot fritidshem går att utveckla och att dessa lärare kan erbjuda betydligt mer hjälp åt att få eleverna att nå läroplanens mål. Detta om vi ger personalen på fritidshemmen större befogenheter.

Utbildningen för lärare med inriktning mot fritidshem bör innehålla moment där man förvärvar kunskaper i att arbeta i jourklasser där barn med tillfälliga svårigheter vistas temporärt. Det handlar då om speciell ledarskapsutbildning. Extra- eller specialundervisning för barn som hamnat efter av olika orsaker, såsom tillfälliga svårigheter eller tillfällig eftersläpning i utvecklingen är också en arbetsuppgift för denna lärarkategori. Barn i behov av specialpedagog ska självklart få hjälp av en sådan. I de fall lärare med inriktning mot fritidshem har utbildning i antimobbningsarbete, som då ofta är mer omfattande än klasslärares, faller det sig naturligt att dessa också har huvudansvaret för antimobbningsarbetet på skolan. Det ska också vara en naturlig uppgift att äga huvudansvaret för skolans antimobbningsarbete och lärarna ska vara utbildade för detta. Vi är övertygade om att dessa åtgärder kommer höja statusen och attraktiviteten för arbete på fritidshem.

Öka personaltätheten på fritidshemmen

19. Situationen på fritidshemmen behöver förbättras. Antalet inskrivna elever i fritidshem ökar, läsåret 2018/19 är drygt 489 900 elever inskrivna i fritidshem. Antalet anställda ökar, men även gruppstorlekarna ökar sett över tid. Idag går i snitt 39,2 elever per avdelning, läsåret 2009/10 hade en genomsnittlig fritidshemsavdelning 36,0 elever. Även personaltätheten har över tid minskat. Skolverkets statistik som baseras på flera olika mått för personaltäthet, visar dock att antalet elever i fritidshem har ökat i större utsträckning än antalet anställda, vilket lett till en kontinuerligt försämrad personaltäthet. Det är en mycket omfattande nedrustning av verksamheten på landets fritidshem som pågått de två senaste decennierna.

Skolinspektionen har konstaterat att lugn och ro nu blivit en bristvara på många fritidshem. I den situation som svensk skola nu befinner sig i, vill vi att fritidshemmen utökar sitt ansvar för eleverna, vilket dock är en omöjlig uppgift om inte resurserna utökas. Därför ska ett bindande riktmärke på maximalt 20 barn per personal på fritidshemmen gälla. Då personaltätheten på landets fritidshem ökar, är det också rimligt att ge denna verksamhet vissa undervisningskompensatoriska uppgifter för de elever som av någon orsak halkar efter i skolarbetet. Det kan röra sig om läxhjälp eller arbete i jourklasser.

Möjlighet till läxhjälp inom fritidshemsverksamhet

20. Frågan om läxhjälp har varit aktuell i samhällsdebatten de senaste åren och en del förslag har förts fram. De har dock inte varit tillräckliga. Därför föreslås att de elever som så önskar ska erbjudas läxhjälp på fritidshemmen. En av tankarna bakom fritidsverksamheten är att den ska fungera som komplement till hemmet och vårdnadshavarna. Det lämpar sig väl även för läxhjälp. Självklart kommer fritidsverksamheten att behöva personalförstärkningar efter denna reform men det blir ändå betydligt resurssmart än att anställa extra lärare för att skolan ska erbjuda läxhjälp.

Grundskolans lägre årskurser ska ges möjlighet att erbjuda läxhjälp under fritidsverksamheten och att personalen förstärks så att inte övrig verksamhet blir lidande.

Jörgen Grubb (SD)

Patrick Reslow (SD)

Michael Rubbestad (SD)

Clara Aranda (SD)

Richard Jomshof (SD)

Robert Stenkvist (SD)

Ebba Hermansson (SD)

Linda Lindberg (SD)